

Sudska zaštita prava na članstvo u udruzi

Gordana Muraja*

Pravo člana udruge da sudskim putem osporava odluku nadležnih tijela udruge u sudskoj praksi je prošlo put od uvažavanja, preko osporavanja, do ponovnog uvažavanja do kojeg je hrvatsko pravosuđe dovela odluka Europskog suda za ljudska prava Vijeća Europe.

1. Zakonsko uređenje

Zakon o udrugama (NN, br. 74/14., 70/17., 98/19. i 151/22, dalje ZU) člankom 42. utvrđuje da članovi udruge sami nadziru rad udruge (stavak 1.). Član udruge koji smatra da je udruga povrijedila statut ili drugi opći akt udruge ovlašten je na to upozoriti statutom određeno tijelo udruge odnosno skupštinu ako statutom nije određeno nadležno tijelo, te zahtijevati da se nepravilnosti otklone (stavak 2.). U slučaju da se upozorenje ne razmotri u roku od 30 dana od dana dostavljenog pisanog zahtjeva i po zahtjevu ne postupi, odnosno ako se u tom roku ne sazove nadležno tijelo ili skupština i nepravilnosti ne otklone u daljnjem roku od 30 dana, član može podnijeti tužbu općinskom sudu nadležnom prema sjedištu udruge radi zaštite svojih prava propisanih statutom udruge (stavak 3.). Dakle, tužbu radi zaštite svojih prava propisanih statutom udruge i otklanjanja nepravilnosti u provedbi statuta, može podnijeti samo član udruge uz pretpostavke: (a) da je (kao član udruge) utvrdio nepravilnosti u provedbi statuta, (b) da je na te nepravilnosti upozorio statutom ovlašteno tijelo udruge, odnosno skupštinu u pisanom obliku, (c) da upozorenje nije razmotreno na sjednici statutom određenog tijela ili skupštini u roku od 30 dana od dostavljenog upozorenja ili, ako jest razmotreno, da nepravilnosti nisu otklonjene.

Prethodni Zakon o udrugama (sada nevažeći, a objavljen u NN, br. 88/01 i 11/02.), pod rednim brojem članka 26., također je sadržavao odredbu „koja je sadržajno propisivala isto što i članak 42. sada važećeg Zakona o udrugama“¹. Članak 26. sada nevažećeg Zakona o udrugama i članak 42. ZU zaista se i razlikuju u nekim detaljima. Najveća je razlika da je sada nevažeći članak 26. za spor propisivao nadležnost županijskog suda, a sada važeći ZU utvrđuje nadležnost općinskog suda. Dakle, sudska zaštita bila je uređena na gotovo jednak način pa ipak, odgovarajući na pitanje ima li član koji smatra da je povrijeđen statut udruge pravo na sudsku zaštitu, sudska praksa nije davala jednak odgovor.

2. Pravo na članstvo

Na temelju članka 13. stavka 3. ZU, udruga je dužna Statutom urediti uvjete i način učlanjivanja i prestanak članstva, prava, obveze i odgovornosti te stegovnu odgovornost članova i način vođenja popisa članova. Iako odredba članka 42. ZU uređuje i pravo na nadzor nad radom udruge, što obuhvaća svaku povredu statuta ili drugog akta udruge, tema je ovog članka pravo na članstvo. Naime, sudska praksa koju ovaj članak prikazuje nastala je upravo u predmetima u kojima je isključeni član tražio zaštitu svojih prava pred sudom, tvrdeći da se kod donošenja odluke o isključenju tijela udruge nisu pridržavala vlastitih pravila.

3. Zaštita prava na članstvo u sudskoj praksi Vrhovnog suda RH

Prilikom razmatranja sudske prakse² treba se prisjetiti i toga da je do 1.10.2014., odnosno do stupanja na snagu trenutno važećeg ZU, za sporove bio nadležan županijski sud. Prvi neposredno viši sud je Vrhovni sud Republike Hrvatske (dalje VSRH), koji odlučuje o redovnim pravnim lijekovima na odluke županijskih sudova. To su predmeti s oznakom Gž u broju predmeta. Odlučujući o pravu na sudsku zaštitu prava na članstvo, sudska praksa VSRH nije bila jednoznačna. Odlukom u predmetu Gž 6/06-2 VSRH je rješenjem od 24.3.2006. utvrdio da se odredba članka 26. stavak 1. Zakona o udrugama ne odnosi na isključenje člana iz Udruge. Tužiteljica, koja je izgubila spor, od suda je tražila poništenje odluka nadležnih tijela udruge kojima je isključena iz članstva. Prvostupanjski sud oglosio se nenadležnim i odbacio tužbu. Odlučujući po žalbi tužiteljice VSRH je odbio žalbu i odbacio tužbu. Iz obrazloženja odluke se zaključuje da je udruga poštivala postupak propisan aktima udruge. No, čini se da to nije bila odlučujuća činjenica za donošenje odluke jer se u obrazloženju odluke VSRH izjasnio da se odredbom članka 26. tada važećeg Zakona o udrugama „osigurava provedba odredaba statuta

² Pregled sudske prakse pripremljen je na temelju presuda objavljenih na Portalu sudske prakse koji je dostupan na mrežnoj adresi sudskapraksa.csp.vsrh.hr. Prije uspostavljanja Portala sudovi su sami radili pregled odluka i objavljivali ga u tiskanom obliku. U skladu sa značajkama korištenog medija, u to je vrijeme bilo razumljivo da iz ukupne sudske prakse treba odabrati određeni broj odluka za objavljivanje. Unatoč tome što se u međuvremenu promijenila tehnologija objave, i što današnja tehnologija može obrađivati velike skupove podataka, ni danas se ne objavljuju sve odluke. Također, za konkretnu temu najstarije objavljene odluke su one iz lipnja 2005. godine.

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

¹ Citat iz presude Županijskog suda u Bjelovaru, Gž-1243/2020-2, od 12. studenog 2020.

udruge, a ne zaštita s pravom na zahtjev za poništenje konkretne odluke nadležnog tijela udruge....Budući da iz izloženog slijedi da se tužbom ne traži zaštita koju predviđa odredba čl. 26. st. 1. ZU, nego poništenje osporene odluke tuženika o isključenju tužiteljice iz članstva o čemu konačno odlučuje skupština tuženika, odlučivanje u ovom predmetu ne ide u sudsku nadležnost.“

Suprotno izraženom pravnom stajalištu, VSRH je odlukom Gž 1/06-2 od 16.2.2006. u drugom stupnju odlučivao po žalbi na presudu kojom je prvostupanjski sud zahtjev tužitelja odbio. Odluka u predmetu Gž 1/06-2 suprotna je prethodno prikazanoj odluci u predmetu Gž 6/06-2 utoliko što je u ovom predmetu sud prihvatio da se radi o predmetu koji ide u sudsku nadležnost. U predmetu Gž 6/06-2 sud je **odbacio** tužbu jer je zauzeo stajalište da nije ispunjena formalna pretpostavka za vođenje spora, odnosno odlučio je da predmet **ne ide u sudsku nadležnost**. No kad sud odbije tužbu, kao što je učinio u predmetu Gž 1/06-2, to znači da je sud prihvatio svoju nadležnost i da je postupak proveden, ali da je sud odlučio da zahtjev nije utemeljen. U predmetu Gž 1/06-2 spor se vodio o nepravilnostima za koje je tužitelj tvrdio da su počinjene u postupku u kojem je isključen iz članstva, a sud je zaključio da se nepravilnosti za koje tužitelj tvrdi da su u postupku učinjene ne odnose na provedbu Pravila tuženika, odnosno da je postupak proveden u skladu s pravilima.

Međutim, već u sljedećoj odluci, pod poslovnim brojem Gž 20/06, od 2.7.2007. godine, VSRH se složio s ocjenom Županijskog suda u V. da nije nadležan za postupanje u toj pravnoj stvari. No u vrijeme kad je ova odluka donesena, prema tada važećem Zakonu o upravnim sporovima (NN, br. 53/91, 9/92 i 77/92 – dalje: ZUS), tužitelj se mogao obratiti Upravnom sudu³, kako je vidljivo iz pravnog stajališta koje je navedeno u obrazloženju odluke citirane u nastavku. Ovom je odlukom VSRH ukazao i na jamstvo pristupa sudu prema Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odredbom čl. 66 ZUS je propisano da o zahtjevu za zaštitu ustavom zajamčenog prava i slobode čovjeka i građanina, ako je takva sloboda ili pravo povrijeđeno konačnim pojedinačnim aktom, a nije osigurana druga sudska zaštita, odlučuje sud nadležan za upravne sporove odgovarajućom primjenom tog zakona. Prema odredbi čl. 29. st. 1. Ustava Republike Hrvatske (“Narodne novine”, broj 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01) odnosno čl. 6. st. 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenog 1950. (“Narodne novine” – Međunarodni ugovori broj 6/99 i 8/99) svatko ima pravo da o njegovim pravima i obvezama građanske naravi odluči nezavisni i nepristrani sud čija je nadležnost utvrđena zakonom.

I rješenjem od 17.4.2008. poslovnog broja Gž 19/07, VSRH je prihvatio žalbu tužitelja protiv prvostupanjske presude kojom su njihovi zahtjevi odbačeni. Tužitelji su tražili da se utvrde ništetni dvije odluke Skupštine, da se utvrdi

da su tužitelji punopravni članovi i da im udruga omogućiti ostvarivanje svih članskih prava. Prvostupanjski sud je, naime, zaključio da se tužbom traži utvrđenje činjenica, što prema odredbama čl. 187. ZPP nije dopušteno. Osim toga, prvostupanjski sud je zauzeo stajalište da je sudsku zaštitu tužitelj ovlašten tražiti kondemnatornom⁴ tužbom, a ne deklaratornom⁵.

VSRH je uvažio žalbu tužitelja i u presudi iznio stajalište da dopuštenost ili nedopuštenost odabranog puta pravne zaštite treba prosuđivati prvenstveno kroz odredbu čl. 26. st. 1. tada važećeg Zakona o udrugama, koja se primjenjuje i na tuženika i koja kao posebni zakon ima prednost u primjeni u odnosu na odredbe ZPP o tužbi na utvrđenje. U sadržaju te odredbe nema uporišta za zaključak da ona omogućava samo kondemnatornu pravnu zaštitu. VSRH je također napomenuo da treći dio zahtjeva sadrži i kondemnatorni dio, kojim je traženo od tuženika da tužiteljima omogućiti redovito ostvarenje članskih prava utvrđenih Statutom i drugim općim aktima tuženika.

Na koji se način mogu otkloniti nepravilnosti u provedbi statuta kojima je povrijeđeno pravo člana propisano statutom ovisi o tome o kakvoj se nepravilnosti radi, ali se unaprijed ne može isključiti bilo koja od tužbi predviđenih ZPP. Ne može se isključiti pravo člana da podnese tužbu za utvrđenje da je određena odluka tijela udruge ništava ili konstitutivnu tužbu da se odluka poništi, jer je moguće da se nepravilnost u provedbi statuta kojom je povrijeđeno pravo člana otkloni i samim utvrđenjem da je određena odluka ništava ili njezinim poništenjem, bez daljnje aktivnosti (činjenja) od strane tijela udruge.

Na Portalu sudske prakse dostupna je još najmanje jedna odluka VSRH (Gž 13/07 22.11.2007.) koja je suštinski jednaka prikazanoj odluci Gž 19/07, što bi moglo navesti na razmišljanje da se u to vrijeme ustalilo stajalište da član udruge može pred sudom tražiti zaštitu svojih članskih prava ako smatra da postupak u kojem je isključen nije proveden u skladu s pravilima važećim u udruzi.

4. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske

U kasnijoj sudskoj praksi su se sudovi u obrazloženju odluka kojima su odbacili tužbu zato što *predmet ne ide u sudsku nadležnost* pozivali na odluku U-III-1630/06 od 17. lipnja 2009. Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje USUD).

Spor je ustavnom tužbom pokrenuo tužitelj koji se obratio Općinskom sudu pred kojim je tražio poništenje rješenja o isključenju iz (lovačke) udruge. Prvostupanjskim rješenjem Općinski sud oglasio se nenadležnim u tom predmetu i odbacio tužbu. Drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku odluku obrazlažući *da je prvostupanjski*

⁴ „U kondemnatornoj tužbi tužitelj traži od suda da mu pruži pravnu zaštitu tako što će tuženika osuditi da u korist tužitelja nešto određenoga učini, trpi ili propusti. Odatle se ove tužbe zovu još i osudne ili tužbe na činjenje.“ Dr. S. Triva, Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983.

⁵ „Pružanje pravne zaštite ograničuje se ovdje samo na deklariranje postojanja, odnosno nepostojanja određenog sadržaja konkretnog prava ili pravnog odnosa (kao i istinitost ili neistinitost neke isprave).“ Ibid.

³ Naknadnom izmjenom Zakona o upravnim sporovima promijenjen je odgovarajući članak pa ta mogućnost više nije dostupna.

sud pravilno zaključio da podnositeljeva tužba **ne spada u sudsku nadležnost**, primjenjujući članak 1. i 16. (važićeg) Zakona o parničnom postupku ..., s obzirom da se radi o članstvu u društvenoj organizaciji zasnovanoj na dobrovoljnosti. Drugostupanjski sud također je utvrdio da rješenje tuženika o isključenju podnositelja iz članstva Lovačke udruge nema značenje upravnog akta u smislu (važićeg) Zakona o upravnim sporovima ... jer se ne radi o tijelu koje obavlja javne ovlasti ili koje odlučuje o pravima i obvezama pojedinaca ili organizacija u kakvoj njegovoj upravnoj stvari, pa da se protiv odluke tuženika ne bi mogao pokrenuti niti upravni spor.

USUD je prihvatio izražena stajališta te zaključio da ustavna tužba nije osnovana. U obrazloženju je navedeno da je pravilno stajalište prvostupanjskog suda da rješavanje ovog spora, u kojem se traži ocjena zakonitosti i pravilnosti rješenja o isključenju podnositelja iz Lovačke udruge, ne spada u sudsku nadležnost.

Pravna stajališta navedena u osporenom rješenju drugostupanjskog suda zasnivaju se na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju i primjeni mjerodavnog materijalnog prava. Ustavni sud utvrđuje da je nadležan drugostupanjski sud pravilno obrazložio svoja stajališta iznesena u osporenom rješenju, za koja je nedvojbeno da nisu posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava.

...

Kod članstva u udruzi građana, kao što je lovačko društvo, nije riječ o odlučivanju o pravima i obvezama u smislu članka 29. stavka 1. Ustava. Riječ je, naime, o internim pravilima udruge koja je ovlaštena sama, svojim aktima, propisivati prava, obveze i odgovornosti svojih članova, kao i pretpostavke za ućlanjenje u nju i iskljućenje iz nje.

Članak 26. stavak 1. Zakona o udrugama priznaje sudsku zaštitu samo ako tijela udruge ne obavljaju svoje dužnosti u smislu tog članka. Budući da o tome nije riječ u ovom konkretnom slučaju, Ustavni sud utvrđuje da članak 29. stavak 1. Ustava nije mjerodavan.

5. Pravno shvaćanje VSRH

Kada se zna da na Portalu sudske prakse nisu dostupne sve odluke, jasno je da je teško analizirati zastupljenost određenog pravnog shvaćanja u sudskim odlukama. Pritom, možda ni s takvom analizom ne bi bilo moguće doći kako je došlo do promjene shvaćanja, koja su se od stajališta da se članu udruge može pružiti zaštita u okolnostima u kojima se poziva na povrede statuta i drugih općih akata u nekoliko godina razvila do stajališta da ocjena zakonitosti i pravilnosti rješenja o isključenju iz udruge ne spada u sudsku nadležnost.

No, treba imati na umu da se obrazloženje presude osvrće samo na ono što su stranke u postupku iznijele pred sudom. Sve ono o čemu stranke nisu potaknule raspravu – se ne obrazlaže.

Vjerojatno potaknut odlukom USUD, na 3. sjednici Građanskog odjela VSRH (3/13) od 14. studenog 2013. zauzeto

je pravno stajalište: *Za odlučivanje o zakonitosti odluke udruge kojom je članu udruge izrečena mjera iskljućenja iz članstva ne postoji sudska nadležnost.*

6. Razvoj sudske prakse

Od odluke USUD-a U-III-1630/06 od 17. lipnja 2009. u brojnim je odlukama VSRH potvrđivao odluke prvostupanjskog suda da predmet ne ide u sudsku nadležnost. Tako je bilo i u predmetu Gž 7/14, od 2. travnja 2014. I u toj, kao i Gž 9/15-2 od 12.5.2015. i drugim odlukama, VSRH se u obrazloženju odluke pozvao na pravno shvaćanje izraženo u navedenoj odluci USUD-a i pravno shvaćanje Građanskog odjela VSRH (3/13) od 14. studenog 2013., ali i dodao da *Udruga nije tijelo s javnim ovlastima i da (time) odluke Udruge nemaju svojstvo upravnog akta iz smisla odredaba čl. 2. st. 2. i čl. 3. Zakona o upravnim sporovima ("Narodne novine" broj br. 20/10, 143/12 i 152/14 – dalje: ZUS-a) za suđenje o kojima bi prema odredbama čl. 12. ZUS-a postojala nadležnost upravnog suda,*

- da se zahtjev tužitelja ne odnosi na pravo građanske naravi koje bi uživalo zaštitu niti osnovom odredaba čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine" – Međunarodni ugovori broj 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10, pročišćeni tekst), prema kojima: "Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj ...".

Dakle, od predmeta Gž 20/06, od 2.7.2007., kad je VSRH u odluci ukazao da u skladu s Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenog 1950. ... *svatko ima pravo da o njegovim pravima i obvezama građanske naravi odluči nezavisni i nepristrani sud čija je nadležnost utvrđena zakonom*, do toga da se odlukom VSRH Gž 9/15-2 od 12.5.2015. utvrđuje da se zahtjev tužitelja ne odnosi na pravo građanske naravi koje bi uživalo zaštitu niti osnovom odredaba čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁶.

7. Slučaj: Lovrić protiv Hrvatske

Međutim, upravo u predmetu Gž 7/14, o kojem je VSRH odluku donio 2. travnja 2014., tužitelj je smatrao da mu je uskraćeno pravo na pristup sudu zajamčeno člankom 29. Ustava RH i člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe. Nakon obraćanja USUD-u, koji je odbacio njegovu ustavnu tužbu, obratio se Europskom sudu za ljudska prava Vijeća Europe (dalje ESLJP). Podnositelj zahtjeva tvrdio je da se poštovanje autonomije udruge ne može smatrati dobrim razlogom za odbijanje sudske zaštite u slučajevima očitih povreda

⁶ Europska konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe isti je dokument. U odgovarajućim NN, u kojima je objavljen tekst Zakona o potvrđivanju Konvencije naziv je samo *Konvencija...*, a na službenim stranicama u publikaciji Vijeća Europe u prijevodu na hrvatski naziv je *Europska konvencija...*

članskih prava koja su zajamčena zakonom ili statutom udruge. Vlada RH, koja pred ESLJP predstavlja RH, ukazivala je da je država pokušala osigurati maksimalnu slobodu udruživanja izbjegavajući prekomjernu regulaciju udruga i suzdržala se od miješanja u unutarnje poslove udruga. Stoga je regulirala samo registraciju udruga i njihovih aktivnosti općenito, istovremeno ograničavajući svoju ovlast da se miješa u njihove poslove vezane uz inspekciju i administrativni nadzor, prepuštajući članovima rješavanje pitanja unutarnjeg nadzora. Vlada RH je također kao argument iznijela stajalište da domaći sudovi nisu nametnuli prekomjeran teret na podnositelja zahtjeva time što su proglasili njegovu tužbu nedopuštenom – odnosno time što su ga sudovi ostavili bez sudske zaštite.

Nakon razmatranja zakonskih rješenja Zakona o udruzama (NN, br. 11/02) i sudske prakse prema odlukama donesenim u predmetima s istovjetnim pravnim pitanjima, odlukom u predmetu *Lovrić protiv Hrvatske* (Zahtjev br. 38458/15)⁷ od 4. travnja 2017. ESLJP je ukazao da sloboda udruživanja i posljedična autonomija udruga nije apsolutna te da se udruga mora pridržavati nekih minimalnih standarda prilikom isključenja člana, a u zaključku svoju je odluku ovako obrazložio:

Međutim, u ovome je predmetu podnositelju zahtjeva, koji je pobijao svoje isključenje iz udruge zbog toga što je prekršio njezin statut, u potpunosti uskraćen pristupu sudu. Teško je raspoznati je li to bio rezultat nepreciznog ili nepotpunog zakonskog propisa, njegovog tumačenja od strane domaćih sudova ili oboje. Važno je to da je podnositelj zahtjeva trebao imati pristup sudu, ali je lišen tog pristupa.

74. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije

8. Zaključno

Iz prikazanih odluka vidljivo je da se sudska praksa mijenjala. Pritom se s jedne strane ne može reći da odluke nisu obrazložene, ali s druge strane nema stvarnog objašnjenja što uzrokuje promjenu ustaljene sudske prakse i zašto je napušteno prethodno stajalište, tim više kad se zna da je Republika Hrvatska članica Vijeća Europe od 1997. i potpisnica Konvencije o zaštiti ljudskih prava Vijeća Europe. Kako je jasno obrazloženo i u presudi *Lovrić protiv Hrvatske*, Republiku Hrvatsku na pružanje sudske zaštite članu čija su prava povrijeđena povredom statuta obvezuje i Preporuka CM/Rec(2007)14 Odbora ministara Vijeća Europe (1006. sjednica, od 10. listopada 2007.) državama članicama o pravnom statusu nevladinih udruga u Europi, a kojom je pod točkom 23. utvrđeno da članovi nevladinih udruga trebaju biti zaštićeni od isključenja protivnog njihovim statutima.

Od odluke u predmetu *Lovrić protiv Hrvatske* i VSRH je promijenio svoje pravno stajalište, a to je utjecalo i na sveukupnu sudska praksu. Sudovi manje odbacuju tužbe, a više odbijaju žalbe tužitelja koji iznose argument nedostat-

ka sudske nadležnosti. U međuvremenu je donesen novi Zakon o udruzama, koji za spor u kojem član traži sudska zaštitu radi povrede prava zajamčenih statutom ili drugim aktom udruge stavlja u nadležnost općinskom sudu. No, i danas je iz odluka objavljenih na Portalu sudske prakse jasno da nisu svi sudovi, a ni sve stranke, saznale za članak 134. Ustava RH koji utvrđuje da su zaključeni međunarodni ugovori, sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni dio unutarnjeg pravnog poretka RH te da su po pravnoj snazi iznad zakona; da je HR članica Vijeća Europe i da je potvrdila Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, ali ni za predmet *Lovrić protiv Hrvatske*.

O Vijeću Europe

Budući da riječi Vijeće i Europa izgovorene zajedno mnoge euroljane navode na pomisao o Vijeću Europske Unije⁸, treba ukazati da se radi o pojmovima koji označavaju sasvim različite organizacije.

Vijeće Europe je vodeća organizacija za zaštitu ljudskih prava u Europi. Čini ga 46 država članica od kojih su 27 članice Europske unije. Sve države članice Vijeća Europe potpisale su Europsku konvenciju o ljudskim pravima, međunarodni ugovor kojemu je cilj zaštita ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Konvencija djeluje kao opći pravni okvir u kojemu su definirana temeljna ljudska prava i slobode te način njihove zaštite. Države potpisnice Konvencije su se obvezale osigurati primjenu Konvencije u okviru vlastitih pravnih sustava.

Konvencija je donesena 4. studenog 1950. godine, a stupila je na snagu 1953. godine. Republika Hrvatska ratificirala je Konvenciju 5. studenog 1997. godine, pa Konvencija, sukladno članku 134. Ustava Republike Hrvatske predstavlja dio njezinog unutarnjeg pravnog poretka, a po pravnoj je snazi iznad zakona.

Pravna zaštitu koju Konvencija pruža ostvaruje se podnošenjem tužbe Europskom sudu za ljudska prava (dalje: ESLJP), i to protiv države u kojoj je došlo do povrede preuzetih obveza. ESLJP razmatra je li tužena država osigurala poštivanje prava zajamčenih Konvencijom na nacionalnoj razini. Međutim, tužitelj koji želi podnijeti tužbu ESLJP-u mora iscrpiti pravni put u svojoj domicilnoj državi jer su u prvom redu nacionalne vlasti pozvane osigurati prava i slobode iz Konvencije te spriječiti povrede tih prava.

⁷ Presuda je dostupna u prijevodu na hrvatski na stranicama Ureda Zastupnika Republike Hrvatske pred ESLJP, na adresi uredzastupnika.gov.hr

⁸ Tijelo Europske unije koju čini 27 ministara vlada država članica od kojih svaki predstavlja jednu državu članicu, a radi rasprave o zakonodavstvu, njegove izmjene i donošenja te koordinacije politika. Prema https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/council-european-union_hr